

Motion till riksdagen

1988/89:Fi69

av Lars Werner m. fl. (vpk)

med anledning av prop. 1988/89:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringspropositionen)

I kompletteringspropositionens bilaga 1 och bilaga 9 uttalas att arbetslinjen inom arbetsmarknads- och arbetslivspolitikerna måste förstärkas och att arbetslinjen i ökad utsträckning tillämpas inom socialförsäkringssystemet. I klartext innebär det att socialförsäkringsmedel skall kunna omvandlas till lönebidrag och därmed göra det möjligt för en förtidspensionerad att återgå till arbetslivet.

Vpk är överens om målsättningen att på alla områden medverka till allas rätt till arbete. Samtidigt är det lika självklart att den som blir arbetslös eller ställs utanför arbetslivet av andra skäl skall erhålla en trygg försörjning.

Problemet med att förverkliga arbete åt alla finns bl. a. i att arbetslivet inte är anpassat till människan. Utvecklingen talar sitt tydliga språk.

Riksförsäkringsverket räknar att de förtidspensionerades skara ökar med c:a 11 000 1989 och därmed uppbär 363 000 personer förtidspension. De långtidssjukskrivna som varit sjuka 90 dagar är c:a 141 000 och sjuka mer än 180 dagar är 108 000 personer. Kostnaderna för förtidspensioneringar har ökat från 7 till 23 miljarder kronor den senaste tioårsperioden. Statens kostnader för sjukskrivningar är 31 miljarder kronor per år och nästan hälften – 14 miljarder kronor – svarar de långa sjukskrivningarna för.

Arbetslivets utformning får även sin dom i utslagningen från jobbet. C:a 100 dödas i arbetslivet varje år, de arbetsskadade är c:a 36 000 per år och arbetssjukdomarna ligger på c:a 100 000. Kostnaderna för arbetsskadeförsäkringen har ökat drastiskt de senaste åren från 1,8 miljarder kronor 1985 till 7 miljarder 1988.

Det är bra om arbetslinjen används inom socialförsäkringssystemet så att rehabiliteringen kan få en verklig chans att lyckas. Men samtidigt måste kraftfulla insatser ske i arbetslivet så att orsakerna till utslagningen undanröjs. I annat fall kan den nya arbetslinjen bli en subventionerad arbetskraft genom lönebidrag med bibehållna dåliga arbetsförhållanden.

Den ökande utslagningen har naturligtvis som huvudorsak ökade lönsamhetskrav och därav följande effektiviseringar och produktivitetshöjande åtgärder som gjort arbetslivet allt mer omänskligt. Men även den tradition som föreligger på svensk arbetsmarknad, nämligen samarbete och samförstånd mellan parterna, s. k. klassarbete, är orsaken till utvecklingen. Den falska förutsättningen att parterna skulle vara jämställda och ha gemensamma intressen har i många sammanhang avslöjats av verkligheten.

Trots detta vidhåller regeringen denna tradition som utgångspunkt för sina

åtgärder. Uttalanden om att i första hand ändra på förhållandena i arbetslivet klingar falskt om inte den svagare parten på jobben – de arbetande – tillförsäkras egna maktmedel att förhindra utslagning och utsortering. De lokala fackliga organisationerna måste erhålla demokratiska rättigheter på jobben.

Vpk anser att om arbetsmiljökommissionens arbete skall lyckas och om arbetslinjen skall kunna tillämpas i sin helhet så krävs demokratiska rättigheter på arbetsplatserna i form av t.ex. lokal strejkrätt, vetorätt mot felaktiga beslut av arbetsköparen och utvidgad förhandlingsrätt i alla frågor. I arbetsmiljölagen måste skyddsombud och lokal fackförening få utvidgade möjligheter att stoppa arbetet p.g.a. dåliga arbetsmiljöförhållanden som ackord, arbetsprocesser, arbetsorganisationer etc som förorsakar utslagning från arbetslivet. Denna inriktning om arbetslinjen bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anføres om arbetslinjen och demokratiska rättigheter på arbetsplatserna.

Stockholm den 9 maj 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)